

PREUS DE SUSCRIPCIÓ

UN TRIMESTRE

Dins Espanya: **una pesseta.**
Fora d'Espanya: **dues pessetes.**

ADMINISTRACIÓ:

St. Beroat, 5, Pral.-2.^a

CIUTAT DE MALLORCA

(Administrador: Iuan Riutort.)

LA AURORA

¿A ON LA VENEN?

A Manacor: Ca-mestre Antoni Fiol Ferrer, 5.

A Palma: Llibreria d'En Guasi, Morey, 6.—Taller d'encuadernacions d' En Francesc Ferrer, Sta. Eulària, 25.—Llibreria de N' Ernest Frau, Bros a.—Llibreria Amengual y Muntaner.

Surt cada dissapte per donar ventim i altres erbes an es qui s'ho guany

A LA MEMORIA

de l'Excel·lentíssim i Il·lustríssim Senyor Governador de les

ILLES BALEARS

Don Ignaci Martínez de Campos i de Colmenares

que divenres de la setmana passada va passar d'aquest mon a l'altre.

Era la nostra primera autoritat civil

Va esser advocat
del Il·lustre Col·legi de Madrid.Jefe Superior honorari
d' Administració Civil.Cavaller Gran Creu
d' Isabel la Catòlica.

Gentil-homo de Càmera de S. M.

Oficial de sa Legió d'Honor.

Comendador de la
Orde de la Concepció de
Villaviciosa de Portugal.Comendador
de Sant Miquel de Baviera.Tenia sa Creu de Beneficencia
amb distintiu vermei.Havia estat condecorat
amb sa Medalla de Suffriments
per la Patria.

Estimava Mallorca

Va morir donant exemple d'una gran religiositat

Requiem eternam dona ei Domine. Et lux perpetua luceat ei. Requiescat in pace. AMEN.

LA VALL

Jo sé una vall llunyana,
Amagada en lo cor de l'alta serra;
Tot temps fresca i galana,
Coberta de verdor està sa terra.

Tant si de neu blanquejen
Los puigs, com si los colren soleyades,
Tot l'any hi remorejen
Les fonts entre murteres perfumades.

Ja mai la veu febrosa,
La remor que s'aixeca de la vila
Rompé la misteriosa
Quietut que reina dins la vall tranquila.

No mes dins ella s'ouen
Lo cant del aucellet per l'espessura
I la remor que mouen
Lo vent que passa, l'aigua que murmura,

I a voltes la llunyana
Cansó del llaurador per l'alta coma,
Ó'l sò d'una campana
Que de l'ermita n'es sagrat aroma.

Quant l'ànima cansada
Se troba en les converses de la vida,
La poesia amada
Cerca en la vall que á son amor convida.

M'agrada aquells paratges
Tot sol anar trescant, a la ventura,
I de sos vells ramatges
Reposar somiant dins l'espessura

Quant la claror derrera
Daura'ls penyals ab moridora ullada
I l'estrella primera
Sonriu demunt lo dol de la diada;

Llavors ran de l'ermita,
Baix del ciprer m'assech; i en aquell'hora
De tendresa infinita,
S'en venen mos recorts, i moia cor plora.

I vé la nit: calmosa
La lluna va pujant dellá la serra,
I a sa claror duptosa,
De misteris i encant se vest la terra.

Llavors s'axeca pura
La veu del rossinyol dins l'enramada,
I l'aigua que murmura
Encants me conta d'una cdat passada.

Llavors cada estrelleta
Dolsa rosada a l'esperit envia,
I ab una veu secreta
Canta'l cor d'inefable poesia.

Alens d'altra existencia,
Perfums de Paradís lo cor alcanza,
Maravellosa essencia
Que dona'l viu conhort i l'anyoransa.

M. C. LL.

Es treball de nit a n'es forns

Fa ja un parei de setmanes que a n'aquest mateix setmanari publicarem un parei d'articles per cridar s'atenció sobre lo in-humà, anti-social i anti-higienic d'es treball de nit, que com una llaça dolorosa de sa civilisació moderna se va introduint i estenguent cada dia més dins es ser de sa societat actual. Avui, i amb articles successius, tractarem sa mateixa qüestió, restringint-la emperó an es treball de nit an es forns, que es es que més estès i arrelat està aquí a Mallorca.

«En el mon d'es treball, entre sa gent treballadora i jornalera, hi existeixen moltes llagues dolorosíssimes que son desconegudes de la majoria de sa gent.

«I es que casi sempre entre es productor i es consumidor s'hi posa una barrera de gel, s'hi entreveixa una valla d'indiferència tan grossa que acaba per aislar-los per complet.

«Viu entre noltros, treballa entre noltros i entre noltros sofreix, veim a cada instant sa seva cara groga que par que s'empagaesca de sa llum d'es sol;

i a pesar de tot ¿quantes vegades mos ha ocorregut pensar que aquell obrer hauria de ser sa veu forta que despertés sa nostra consciència social adormida i muda?»

I això que diu un notable sociolog espanyol referint-se principalment an ets obrers que treballen a ses mines, e-hu podem repetir noltros aplicant-ho a n'es fornés. Entre noltros viuen, entre noltros treballen, entre noltros sofreixen, i així i tot, es tanta sa indiferència d'es consumidors que entre es mils i mils de persones que cada dia menjén pa, n'hi ha molt poques que sapin i moltes menos que competesquen es treball i suó que costa es fer un aliment tant necessari.

Entrada de fosca, quant es treballadors de totes ses professions deixen sa feina per anar a descansar entre ses alegries de sa familia, es fornés comensen sa feina per no deixar-le fins el sen demà demati a les 7, 8 o 9 i de vegades mes tart, després d'un jornal de tretze o catorze hores. Recort que lligent un llibre de molt d'interés dedicat an aquesta qüestió, citava s'autor casos de jornals que duraven setze, devuit i fins i tot vint hores.

I totes aquestes hores de feina le fan moltes de vegades a llocs fondos i homits, aon no arriba mai sa llum d'es sol, amb una atmósfera molt carregada, d'aire viciat per es vapors carbònics d'es forn, per sa suó d'ets obrers, pe's fum d'es tabac, i per altres moltes de causes males de contar.

Tot això, sa duració excessiva d'es treball, sa falta d'aire pur, sa calor d'es forn, i mes que tot, es fer sa feina en sa nit, ja bastaria per fer s'ofici de forner molt pesat, encare que no hu fos ja de si mateix, com e-hu es en realitat, perque es pestar escigeix un gran esforç de mans i brassos, que es treballador no pot fer sense cansar-se.

Menos mal que poc a poc se van introduint ses màquines de pastar, i deim que s'introdueixen a poc a poc, perque aquesta innovació tan útil per introduir-se ha de lluitar contra sa rutina d'es patrons i amos d'ets forns, contra sa desconfiansa que produeix a n'es treballadors tot lo que sia maquinaria, i sobre tot contra es prejudicis absurds de sa clientela; i això es molt lamentable perque ses màquines per pestar disminuixen en molt es cansament a n'ets obrers, son molt mes higieniques, perque usant aquestes màquines s'estorba que caiguin demunt sa pasta sa suor, ses peticules de saliva i fins i tot de tabac, que en sa seva respiració fatigosa deixen caure sense voler, es fornés, i finalment perque aquestes màquines per lo molt que simplifiquen i adelanten es treball son, se pot dir que necessari e indispensables per sa supressió d'es treball de nit a n'es forns.

I ara ja basta per avui, i fins un altre dissapte, si Deu ho vol, que veurem si deim qualque cosa més sobre això d'es treball de nit a n'es forns.

ES CAPITÁ ARANYA.

An això li diuen corre, com un cavall an es cós, no es estrany perque's «Velós» per complaure a uns quants senyós l'ha enviat fins a la porra.

Poc a poc se fan enfora

Un jove, que nomia Pera Antoni havia prés sa funesta costum de beure molt d'aigordent. A força de xerumbar va aplegar una malaltiaassa feresta. Si no renunciés per a sempre,—li digué es metje— a beure aquest veneno, morirás prest i de mort desesperada; s'aigordent es sa pesta més grossa que pot atacar an es jovent.

—Idò jo no puc agontar sense beure-nè contestá en Pera-Antoni-perque ja heu estic massa avesat a empinar es colso. Sé cert que me moririe si passave un sol dia sense empesolarmá aquesta botelleta que V. veu; may ne bec ni més ni manco.

—Si es així— respongué es metje— me pareix que trobaré un medi per curarté.

I l'ondemà, es metje li dugué una botelleta igual a sa seua, però plena de pedrolins. Cada dia digué an en Pera Antoni has de posar una pedreta d'aquexes dins sa teua botella d'aigordent; però aler a no'n llevis cap de ses qu'heu haurás posades: perque aquestes pedres tenen sa gran virtut d'impeidí que s'aigordent fassa mal.

Es malalt cregué efectivament que aquelles pedretes tenian sa propietat de llevar a s'aigordent lo que a ell li feia mal, i no va faltar un sol dia a complir escrupulosament ses ordres que li havia dades es metje. Posant cada dia un pedrolí més dins sa botella cada dia bevia, sense darsen conte, un parei de gotes manco, fins que, a la fi, sa botella va quedar plena de pedres i ell poc a poc s'havia llevat es vici de beure.

Quants n'hi hauria de sants, si tot-hom procurave cada dia corretgirsé una miqueta!

FAR

Notes folklòriques

II

Ja farà més de mitj sigle que s'es posat de moda dins Europa, entre la gent estudiosa, el mot Folk-lore, de rel angle-sajóna i que prés literalment significa *sebrer popular*, nova branca de la ciencia que te per objecte l'arrelplega i estudi comparatiu de les tradicions, creencies, costums, proverbis, refrans, adagis, rondalles, supersticions, fenòmens meterològics, romançer, cançoner... amb una paraula, tot el còbal de conexements i experiencies que se son tramesos de pares a fills com a preuat hereuatje espiritual i que per dur l'encuny del poble que ho guarda, ve a ser per l'historiador, sociolog, filosof i naturalista el medi més segur i racional de conixer el seu eser intim i personal. No cal ponderar, ido, l'importancia del Folklore, al manco com a auxiliari indispensable de les ciencias que avui van més demunt tuia.

A Catalunya i més tart a Mallorca arribaren, treguent-hi rebrots, les arrels de la soca mare plantada per primera volta dins l'aristocratica Inglaterra, precisament a l'hora que sentien més fondos els afans d'un bell reffloriment literari i científic.

La Renaxensa, en el sigle XVI de les formes antigues, esclat d'orgull huma i la Revolució en el XVIII inflada d'esperit centralista i unitarista, carregada amb el feix nivellador de reformes apriorístiques i taiades amb regla com els jardins de Versailles, foren els sacrificadors implacables dels usatjes, costums, sentiments, de tot l'antic sistema social, damunt l'ara d'una deesa vulgar, rebutjadora estúpida dels furs sagrats de la naturalesa.

Contra aquexes dues tendencies antinaturals, contra la concepció aristocratica fonamentada demunt la freda

imitació de la cultura greco-llatina i que corprengué com un deliri el sigle, se mogué inquietament l'esperit cercant el centre de gravetat com un pendol, el lloc d'on l'havien tret les escigencies i modes ja passades. En aquexa returada en el progrés regular i metodic senyalat a totes les coses i quant semblava qu'els artistes i els pobles dormien un só pesat, l'estel del romanticisme comença a sonriure a una partida de genis vigilants amb el pipelletjar viu i ballugadis dels seus raigs, donant-los entendre, que l'ideal de fonda renovació i de desvetlament profitos devia renexer de dins les aigos saludables de la tradició nacional de la rassa.

Al sortir de l'Edat Mitjana, diu el benemerit pensador de Vich, Dr. Torres i Bages, la Europa avorri la naturalesa, l'organisme social que espontaniament per espai de dotze sigles en son si s'havia congriat; els pobles quedaren enlluernats p'el resplandor dels Estats qu'el Renaixament els posava davant dels ulls amb ses pompes clàssiques, s'enamorenren d'aquella forma més polida, d'un convencionalisme que no's fundava en la natural llibertat dels homes i les classes dirigents, clergues i llecs, empenyeren la nau de la civilització per una via que forçosament l'havia de dur a l'escull gravíssim en que avui es troba. No hi ha home il·lustrat, qualsevol que sien sos principis i creencies, que no regonegui qu'el Renaixament matá l'esperit popular, informá la monarquia absoluta i portá a la fi la revolució... En la literatura del renaixament, i en la que precedí a la revolució francesa, la dels filosofos, com ells mateixos ambiciosament s'anomenen, hi trobarás en ambdues el mateix esperit; el resucitament gentilic; per això sa conseqüencia fou ofegar la vida popular, així com l'alba del renaixament catalá, manifestant-se amb la claror d'una exuberant literatura indigena, que cerca descobrir l'esperit del propi poble, fa esperar un renovament del país, fundat en sos elements naturals.

Durant els tres sigles (XVI-XIX) que la personalitat de Mallorca jugué sepultada amb el llenguatge, costums i modo d'esser propis, baix de les escigencies d'un poble a les hores preponderant, sols brostaren en el terror científic i literari algunes flors esllecorades que vivien dins l'hivernacle d'una reunió cursi, imitacions de imitacions estranyes, d'En Melendes Valdés, Nicasi Gallego, Quintana i Morati, i fins i tot e-hi ha poeta mallorquí com En Jaume Pujol, que escriu un sonet sobre «Juicio comparativo de las poesias de Quintana y Moratin» que no puc resistir la tentació de reproduir aquí, creguent-lo encare inèdit.

Quien prefiera el decir terso y bruñido como las faces del cristal brillante, Ritmo docto y gentil, giro elegante; Al culto Moratin no eche en olvido Y aquel a quien aplace el ton subido, La grandiosa manera fulminante, Un estro creador, gala abundante; Tenga a Quintana por cantor cumplido. Vence este en fuerza a las robustas olas, De Inarco la dicción es miel hiblea, Y a Apolo deben ambos gran cariño. ¿Pues que falta a las Musas españolas? Que el merito de entrambos uno sea, O que al vigor añadese el aliño.

Quant s'era fet fonedis an els nostres poetes forasters el pintoresc desfilament de casaques engalonades i perruques empolvades, qu'el vent de reivindicació de la nova forma més espiritual i serena havia de tirar en terra sense que s'acotassen a coir-les els qui vendrien derrera, començaven a treurer el mostruari dels supirs eternals, d'amors es llanguits de Cloris, Enardes i Filenos; la cosa més mesquina les era font abundosa d'inspiració. El bon ecstic que obtengué a uns ecsamens el jove Vich i Sastre era suficient per treurer de la lira del abans esmentat Sr. Pujol una oda, a on els tons més vius de la ala-ança, casi sempre obligada per la amis-

Que mai s'apleguen—fins que 's semblen
solèm dí noltros—en mallorquí;
i aquets dos joves que se pas-etjen
com que mos diguen—que no es així.
Un está magre—s'altre está grás,
per molt qu'es diga—no 's semblen pás

La Pelegrinació Manacorina a Cura

Al cap i a la fi el temps s'és compost i l'hem poguda fer dins el mes del Rosari.

Ja sortí la setmana passada an aquest Setmanari el programa i ja és estat realitzat molt feliçment.

Després d'un triduo que predicà'l Sr. Rector de Manacor, per benaparejar el cor dels Pelegrins; després d'ensais generals a la Parroquia i d'altres particulars a l'Hospital pe'ls homes i a cà les Monges terciaries per les dones enrengam la partida, cap a Randa.

Devers la una i un quart de la matinalada del diumenge, dia 10, fonc la partida amb una nit tan clara que donava goig. Els estels resplendien més clars que les altres nits Ni una boireta en tot el cel, ni un alé d'oratge. Demunt es *Coll de sa Grava* baixàrem del carro i resàrem una Salve a la Mare de Deu de la Bona Pau, que'ls Montuirenecs tant estimen, demanantli que prec a son Fill, que és Rei de Pau, que torni a l'Europa desgraciada la pau de ses nacions.

No frissam gens de tornar-hi an el carro per disfrutar un poquet més de la celstia que vessen les estrelles llembretjant.

A Montuiri prenim la dressera i, mitj adormissats i amb aquells sodrocs que feien tornar prosa la fina poesia de l'aubada, passam per Aubenya, aont mos esperava el Sr. Batle de Randa. ¡Ja ho va esser bencurós i ben acondicionador del bestiar i els carros! Així com arribaven romanien tot d'una collocats. Tothom romàn tan satisfet del bon aculliment del Batle i de tots els Randins, que de llevò ensà n'hem parlat més de dos pics de la bondat d'aquella honrada gent. P'els amos del bestiar és una alegria poder deixar ses bisties ben confiades que, segons com és, és mal de fer ferm.

Y el Sr. Rector i els altres Sacerdots sí que's desteixinaren ferm per noltros! Mos saludaren amb unes bones repicades i mos ho oferiren tot. A davant la Parroquia mos aplegàrem un bon estol. Arribàrem a esser prop de 600. Repartirem els distintius amb la medalla del nostre benivolgut St. Cristó de Manacor, ja que, per mor de la guerra, els Pares Franciscans no mos n'han pogudes enviar del Beato Ramon. Devers les set i mitja comensà la missa de Comunió. L'altar major ben encès, l'esglesia plena de pelegrins tot alegres, devots i conmoguts. Mossèn Bartomeu Oliver celebra el sant Sacrifici de la Missa entre els càntics afinadíssims dels pelegrins i els piadosos conceptes del predicador Mossèn Antoni Truyols, Secretari del Seminari, que amb sos fervorins preparava els cors per la Santa Comunió. L'himne de la Pelegrinació «*Anem a Cura*» i el del Beato Ramon i el de Sant Francesc; l'himne del Congrés Eucarístic i el *Magnificat* a veus del choro de les terciaries alternant amb elshomos, foren el càntics que amb tota pulcritud ressonaren baix de les voltes d'aquell temple hospitalari.

El R. Sr. Rector que aidà a donar la comunió en contà 440 i picò i després la reberen alguns estols més qui no hi eren estats a temps. Podem contar unes 500 comunions. De tendror brollaven les llàgrimes dels uis.

Lo que posà la corona an aquell acte solemníssim va esser l'estació an el Santíssim Sagrament de després d'haver combregat. El sacerdot deia davant de demunt la trona i tots els pelegrins darrera responien amb tanta solemnitat i tanta pausa que mos semblava l'esglesia un gran chor de catedral que tendrement salmetjava el «*Nostro pa*» i la «*Santa Maria*», el «*Sicset erat*» i el «*Per a sempre sia alabat el Sim. Sagrament de lo altar*».

Y llevonses tot-hom a berenar... Tocaren la campana per comensar la processó de cap a Cura. Tota l'esglesia ja està de gom en gom. El Sr. Rec-

tor té la bondat de donar-mos la benedició amb el Santíssim en mitj del càntic litúrgic del «*Tantum ergo*» Devant sortí el riquíssim penó de la Tercera Orde manacorina, que hem estrenat per aquesta Pelegrinació, brotat d'or i sedes per les Monges franciscanes. Llevors venen els homos de'n dos en dos amb molta compostura, després el clero i llevonses les dones d'en quatre en quatre. ¡Vaja una processó llarga i ben ordenada!

Les gotes de suor brollen del front dels pelegrins, com de entre sos dits hi l'eneguen les llàgrimes dels rosaris, a cada «*Ave Maria*» que cant aquell vigorós chor de veus jovencelles i entonades. Y llevor responíem tots «*Santa Maria!*»

Com més amunt mos feim més calent torna es sol, i més enllà s'exten les mirades, cercant entre les crestes de les penyes, el Casal sagrat de la Santa Verge.

«*¡Pujem a Cura!*» tornàvem entonar plens de coratge. «*¡Ja som a Cura!*» vàrem cridar quant destriàrem el seu menut campaneret.

¡Salve Regina! sortí dels nostros llabis quant posàrem el peu en el portal.

¡Ja hi som, ja hi som! deien els més cansats plens d'alegria.

Y entram dins el veí Santuari tot abrasats de set i de calor, emperò més encara de desitj de postrar-mos davant la figura agradable i petiteta de Maria.

Ja surt l'Ofici. Mossèn Juan Aguiló és el celebrant, el Senyor Rector de Randa fa de diaca i Mossèn Salvador Oliver, vicari de Manacor, de subdiaca.

Son les onze tocases. L'Esglesia no's bastanta per cabrehi les dones; el chor s'esbuca d'homos, la sacristia en vessa i la gran sala del refetor no'n pot encabir pus.

La missa d'àngels. ¡Vaja una missa ben cantada! Tothom arreu, pelegrins i pelegrines prop de sisentes veus cantaven *Kiries* i *Gloria*, Millor semblava un chor dels sisents Àngels de la guarda dels sisents Pelegrins que allà dedins alegres cantaven amoretespapaltonetjant en torn del trono de la Verge. Tal era d'angelical aquella melodiosa cantada dels nostros pelegrins, acompanyats de les notes del armonium. Era el P. Garcias l'organista.

¡Vaja uu sermó que predicà el Pare Fornés! Curtet però hermosíssim. ¡Que bó va esser el tema! ¡Que be'l sabé escullir! La Creu de Jesucrist fonc tot el nirvi del sermó «*Nos autem gloriari oportet in Cruce D. N. J. Christi*» i Vetaquides les paraules del Apòstol demunt les quals s'estengué, preses de l'hermosa bandera dels Terciaries manacorins que allà dins el camp de setí blanc, voltant els brassos de Jesús i Francesc i la creu santa brillaven tot brodades de seda i or...

¡Quin *Credo* se cantà! Era tan vigorós com l'acte de la fe que de tots els cors allà brollava.

Sanctus i himnes i *Benedictus* i *Agnus Dei* s'hi anaven afegint an aquell santíssim Sacrifici, com demunt una corona divinal s'hi engasten els diamants i perles.

Ja està acabat l'Ofici Comensa l'adoració. Devots els homos de un a un pujen a besar el peu a l'amorosa Mare per l'entendre-li homenatge ilial. Després pujen les dones L'adoració es molt llarga; tothom li resa *Salves*. ¡Quin remoreitj, quin encencer era per Maria son Oratoriet! Cada cor era una brasa encesa, cada llengo una flama d'ardentíssima amor...

Tothom ja alegre dina... Ja toca la campana cridant els pelegrins per despedir-se...

Ja surt el sacerdot Mossèn Juan Aguiló amb el ruquet i estola. El «*Pange lingua*» ressona dolçament cantat dels pelegrins. S'obri'l sagrari. Per gonyar l'indulgència resa el P. Fornés l'estació

tat aduldora, s'hi destrien en progrés ascendent.

Y si su voz oida
llega acaso en el foro a ser un dia
Por su gracia, elegancia y valentia
Que tenga sometida
La voluntad de Astrea
Y a par de la del padre ilustre sea.

Y si por dicha inspira
El sacro Apolo el juvenil acento
Respirando tal vez el patrio aliento
Su resonante lira
Será de vuestra orilla
El encanto, el honor, la maravilla,

L'atzar ha fet arribar a les meues mans un llibret manuscrit de composicions castellaneg degudes a la ploma de D. Jaume Pujol autor del famós article contra les llengües regionals «*De los dialectos con relación a la literatura*» que gorderésino amb l'afany amorosit d'olorar un perfum que ja no té, al manco amb la curiositat juvenívola que inspira tenir una flor volandera i disecada d'un temps de decadencia i esterilitat.

No crec que haguí romássa gaire cosa de la producció poetica de D. Pere Andreu an a qui el nostro poeta dins una carta fardada de pedantesca erudició rimada, el proclamava bombasticament de «*pasmosa mente*» com tampoc d'aquells.

inélitos varones.

Que como el sol embuelto en sombra oscura.
Dejáronte en tinieblas y en tristura,
Nadal Gamundí, Píol, Vien, La Bastida
De fama eselarecida.

Y nombre venerable eternamente.

i si per un cás la deesa Ceres s'hagués mostrada prodiga, durant els sigles de que parlam abocant dins el camp literari de Mallorca el corn d'aquexa fruita aigo-dolça, sempre seria un argument a favor de la gran afirmació que es imposible, sense cometre un gran dany, rompre el lligam que e-hi ha entre la mentalitat del poeta, del escriptor del ambient qu'el rodetja i nodreix la imaginació i el llenguatge que aprengué an el breçol de sa mare mentres li cantava dolces tonades de la terra plenes de sentiment i poesia. Per axó sonreim tot fulletjant la collecció inèdita del Sr. Pujol afanyosa tota ella amb invocacions gemegoses endreçades a les Muses, en perjui del seu repos, perque retornin la salut perduda an el Sr. Andresio (Pere Andreu) «*plasmador de composicions immortals*» esca que alimentava l'admiració d'un estol de lletriferits que passaren sense dexar un rastre de gloria, ni un recort de pretigi a les generacions que vendrien. Vet-aquí a proposit d'

axó mateix, un bossi de romanç dedicat an el Sr. Andresio.

Asi bien merece el vate
Con el dulce y util canto
A mas del siglo presente
Aun de los mas lejanos.
Ea, pues, Musas, aprisa,
Llamad al docto Esculapio,
Corra a Palma y ponga a Andresio
Robusto al momento y sano
Si no obedece que Apelo
Le convierta al punto en sapo,
Que saben los inmortales
Hacer trueques a su salvo;
Y si obedece, que goze
Del acento soberano
Que emite el cantor isleño
Cuando cede a vuestros raptos,
Asi lograreis, ó Musas
Que los triunfos del Parnaso
Los acrezca este poeta
Por cuya salud demando.

Ea, Musas, pues, aprisa
Llamad al docto Esculapio
Que si la salud le torna,
Vosotras y yo ganamos.

Si qualqua vegada, desde'l fons de la seua anima sent la veu de la llengua materna rebutjada i la pren una estona per donar les bones festes an el Sr. Conte d'Aymans, sols te alé per convidar, amb una anacreontica, tot coratjos.

Que vengui, idò, el qui l'odi
Cóntra de mi l'inflama,
I jo li daré a bourer,
Bañalbufar (i), amb tásas
Plenes y grans com vulgui.

i qu'hem direm, quant axecat impetuositament per la curolla ardenta de vourer de cada dia més estés l'imperi de la llengua castellana, engirgola an Andresio caporal insigne dels poetes mallorquins de la primeria del sigle XIX un epistola de somnolencies febrores a on li recorda que

... Los vencedores
Jamás mezclaron su dialecto rudo
Con el que para si los inmortales
Allá crearon en el alto Olimpo
O si los crudos hados decretaron
Su vencimiento y fin porque alomenos
El sonoro romance de Castilla
No fuera desde luego cultivado
Desde el alcazar a la humilde choza
I en los templos de Dios? Acaso hoy dia
Mas renombre tuviera el Manzanares
De escasas aguas que el undoso Tiber.

La Soledat 9 Oct.

A. PONS

i el sacerdot despedeix els Pelegrins donant-los amb el Santíssim la santa benedició.

¡Adeu la Sta. Verge! ¡Adeu el Monastir dels Franciscans!

¡Quin sermó tan bó feu el P. Fornés tenguent per trona la roca de la Cova del Beato Ramón! ¡Quina devoció! ¡ls qui escoltavem la bella tradició d'aquell paratge i l'alt exemple de penitència del gran Sirvent de Deu il·luminat!

Encar que fent volteres, el camí costava-avall par que s'acursava cap a Sant Honorat.

Tothom se'n admirava del vellet ermità que estava en el portal; del ermità Biel, tan fresc i acolorit i tan alegre. Tots quant sentien que ja feia tanta anys que és solitari, se feien llogos d'alabança de sa perseverancia. Li deien St. Antoni i les donetes veies li besaven l'habit prenguent-lo per un sant.

Un «Pare nostro» resa tothom davant St. Honorat i estrenyen la mà an el P. Alberti dels Sagrats Cors que és Mestre de novicis d'aquell noviciat del P. P. benemerits de tan piadosa Congregació.

Tot eren impressions, tot agradables sorpreses no esperades. Baix dels penyals casi dins una cova! misteriosa el santuari de Gracia! Allà s'hi repetí una llarga adoració a la santa Verge ¡Y que de *salves* li tornarem resar! ¡il quin acabament de la pelegrinació!

Els peus ja mos fan mal.

Mos despedim del Batle i del Sr. Rector i Sacerdots i dels randins hospitalaris amorosos i les donam les gracies més corals.

¡Ja ho va esser bo el seure dins els carros! Tothom seia i cantava d'alegria. Tot mos anà divinament. ¡Benhaja aplegar-mos com a germans a baix del mantell blau de nostra Mare, amunt, amunt aprop del Cel. Ja mai s'esborrarà de la nostra memoria tan dolces recordances, ni del cor tan saboroses emocions.

Tot sia per gloria de Deu de la Mare de Deu de Cura i del Beato Ramón.

UN PELEGRÍ

Un bon germà⁽¹⁾

A unes terres d'Orient vivia un rei poderosíssim que tenia un germà an a qui tothom el conexia p'és *duc*. Com un i altre eren amics de la cassada, un dia el rei comenà an es seu germà que arreglats tot lo que s'era menester per anar a cassar falcons i cervs dins es bosc veinat, a on n'hi havia més qu'herbei.

L'ondemà demati tots es convidats foren puntuals en comparexer a s'hora convinguda, i amb un trè i no res entraren dins es bosc, prengueren ben prest cada ú per son vent amb una partida de cans que torbaven es silenci amb sos seus llats.

Quant se fé hora baixa un cassadorí tocà es corn de dalt un turonet que dominava aquell boscatge, en senyal de que replegassen per retornar plegats an es castell i vourer qui havia tenguda més sort.

Pero tots toquen comparació manco el rei; l'esperen una bona estona i quant voun que se torba resolen d'anarlo a cercar per veurer si el trobarien per lloc o banda d'es bosc.

El duc, qui tot d'una se pensà la pessima d'es seu germà, després de cercar-lo molt de temps amb el cor plè de sentiment i angosa, el troba es cap i a la fi recolzat com una estatua demunt una pedra marbre hermosíssim.

¡Perqué joh germà meu! no has comparegut a s'hora convinguda, fent mos passar a tots molta d'ansia, cre-

guent que t'havia succeit un denou? li digué el duc tot d'una qu'el vè.

—Si tu, sabesses lo que m'ha succeit digué'l rei, segurament me compatrires.

—Contam-ho tot, d'gué es seu germà

—Ido has de sebre que mentres anava fuetjant sa cassada per dins aquest bosc, s'axeca de prompte prop d'es meus peus un falcó hermosíssim, li apunt tot d'una amb tan bon dret qu'el fer i mentres volava amb vol pesat una gota de sanc caigué de sa seua ferida que li havia uberta an'es pits, demunt aqueixa pedra marbre. L'axo ja bastà per posarme trist i mes trist, fins an es punt que no vaig pensà pús en sa cassada, i lo qu'es més, pens que aqueixa tristó no m'ha de dexar, fent-me tirar qualque malaltia, fins qu'hague trobada, sia de llevant o de ponent per muller, una jove garrida com aqueixa pedra marbre, i rossa com sa gota de sanc. Quant la trobaré, llavó començaré a ser s'homo més venturós qu'es sol escaufa. Pero ¿qui gosará haver-la? Ja saps are, idó, es motiu de sa meua tristot i es remei per curar-la.

—Poseu tot an es llibre de contes veis, respongué es seu germà per encoratjar-lo una mica, que si es pebre que t'ha de fé coure ets uis d'avui envant fos com aquest, t'en podries donar per ben aconhortat tota sa vida.

Dexeu estar per mon conte, que jo promet cercar-te s'esposa que desijes, en que sia trescant el mon d'un cap a s'altre, sense dexar racó per escurar.

El rei romangué tan satisfet de ses bones paraules d'es seu germà li deia que tornant-se aplegar amb s'estol de cassadors convidats s'entornaren tot plegats a la ciutat amb ses colles de cans acoblades qui saltironetjaven fent bots i cabrioles, vegent sa bona cassada qu'es seus senyos havien feta aquell dia.

L'ondemà es primer pensament qu'es germà del rei tengué, fou d'anar a cercar un bon pintor que li pintás una jove tant garrida com aquell marbre d'es bosc i tan rossa com sa gota de sanc d'es falcó. Quant tengué fet aquell pintó es cuadro qu'es duc li havia comenat, aquest el mostra an el rei que li agradá de lo més i tot despedint-se d'ell, pren un criat de sa seua confiança partint tot dos a corre mon, cercant sa jove muller p'el rei.

Camina caminarás, trescaren terres i entraren dins totes ses viles i ciutats demanant que comparesquessen ses fadrines per voure si en trobarien cap que s'assemblás de prop o de lluny amb sa pintura que duien, pero cap en trobaven, perque totes tenien alguna imperfecció.

Es cap de set anys, que ja havien corregut tot el mon i encare no havien poguda trobar cap jove que fos ben purificada p'el rei, el duc digué an es seu criat.

—Sobre tot, ja que no hem trobat lo que desitjam demunt sa terra, lo milló serà voure si tenim més bona sort dins la ma. Amb aixó fà de veurer es mariné d'una nau que estava a sa vorera de la mà, li diu lo que fà el cas, s'entenen de preu, i tot entrant amb so criat dins sa nau al acte sauparen, sempre vent en popa cap endins.

Quant hagueren navegat un parei de dies arribaren a una illa a on saberen que se venia un cavall marvellós que feia més de deu milles per minut. Després de posar peus en terra es duc i es criat anaren a vourer aquest cavall extraordinari i tant los entrà per s'ui dret tot d'una, que avenguts de preu amb son amo el pagaren un doblé demunt s'altre, pensant fer-ne amb ell un bon present an el rei.

Tornaren entrar dins sa nau amb so cavall marvellós i arriant ses veles se feren mar endins perdent ben prest de vista s'illa, trobant-se solament entre cel i mar. Navega qui navegaràs es cap de molt de temps arribaren a un

altra illa a on saberen que havien tret venal un papagai que tenia sa virtut maravellosa de fer tornar de deu anys es veis que just li passaven sa mà demunt es plomatje.

El duc quant e-hu sabé li vengueren ganes de comprar-lo per fer-ne un bon present an el rei, es seu germà.

Boten en terra, demanen per ses joves d'aquella illa per voure si al cap i la fi trobarien sa que cercaven amb tanta falera i quant se convençeren de que no n'hi havia cap d'avenguda, es duc se pega de tracto amb l'amo d'es papagai, pagant-le-hi fins una maia. Vegent aquest que totes ses joves que havia vistes eren mal garbades i poc presentadores i que per axó no era venguda s'hora de porer-ne triar cap, el posà tot malencoliós.

Sospitant que aquella nau seria causa de sa seua mala sort, en lloga un altra sense perdre temp partí amb so papagai mar endins, cercant noves terres a on porer-hi trobar s'esposa qu'es seu germà volia.

Un dia, tot xerrant amb so mariné li contà lo que li feia coure ets uis.

—No me sabreu dir, demanava, an es mariné es duc, vos qui e-hu vistes tantes terres i ciutats llunyanes, a on capllevaria sa jove que cerc tan garrida com sa que duc pintada.

Es mariné després d'haverse mirada aquella pintura de prim conte e-hi pensà un poc, repassant amb sa memoria ses joves que havia vistes.

—Si que n'hi sabré una, exclamà, i en bona veritat li puc dir, que contra passa en bellesa a sa que me mostrau.

—I seria vera aquesta? digué aquell duc.

—I passa de vera, afegi es mariné demostrant que no seria capas de fer-lo recular una passa.

—A on trobariem aqueixa jove? demanà tot d'una es duc fora de si.

Veis cap a s'entrellú de la mar aquell palau que surt de dins ses aigües tot resplendent? Idó, dins aquell palau, e-hi viu sa jove de que vos parl. Pero no vos cregueu que asutxuaxi la podreu veurer, sino que vos costará d'es pebre i en venir finis finis tal volta vos n'hauré d'estrenye es cap. Un dia, de rampellada la vaixt vourer, mentres treia es cap per una finestra d'es castell i de llavó ensà, moltes vegades n'he passat per baix d'aquella finestra per tornar-la vourer, pero no s'ha estrevengut cap d'elles que la trobas goitant, perque e-hu de sebre qu'un bruixot la té tancada dins ses quatre parets d'aquest castell.

Disapte qui vé, si Deu ho vol, ja vorem lo que li succei a sa jove d'es castell.

Per are dexem-la fé tancada una setmana més.

A. P.

Décimes desbaratades

XX

Quant tengueren sa pigota, es fills d'En *Guillermo* Tell se menjaren un porcell farcit de butzes i pota, garbaions sense cabota, pebres vermeis i ciuróns, vint i tres carabassóns i ravenets amb fiambre fermats amb un fil d'alambre i tretze plats de murtóns.

XXI

Pareix que per fé «ses paus» d'aquesta guerra europea son vonguts de la Guinea fossés de diferents graus que amb la Reina de sa faus directora d'es registre mortuori, i un ministre de tots ets Estats Balkanics han d'apagá es focs volcanics que va encendre un mal selistre.

XXII

Un potecari amic meu per fé una medicina va aná a cercá de Medina de Mahoma's có i l'eu; amb aixó Sant Bartomeu dins un covó de gerrét e-hi feia corre un asét qu'En Makilleu va comprá per ferli un aubardá d'un jac que li era estret

ORTÉP.

Secció local

Mos arriba sa noticia de que és estat elegit, per Reial Orde Governador Civil d'aquesta provincia D. Francesc Xavier Millán, qui exercecia es mateix càrrec a Toledo.

Deu li do acert en totes ses cosses.

Es bessó fa una temporada que no puja ni devalla. El paguen encare a dévers cent pessetes es 42'37 kilos.

A *Sarriá*, possessió d'Establiments, morí dia 11 després de rebuts els Sants Sagraments la senyoreta D.ª Calalina Planas i Garau, fia des nostro amic D. Jusep Planas, Advocat, qui apenes fa un any ja tengué un'altre perdna tan dolorosa com aquesta.

Demanam a Deu concedesca el descans etern a s'anima de sa difunta, i enviam es condol an es seus pares i a sa distinguida familia Planas, de Manacor.

Sescoranta-hores en honra de la Mare-de Deu de l'Amor Hermosa, celebrades en el Convent de St. Vicens, resultaren de lo mes solemnes. Predicà el P. Antoni Serra qui s'en desfé de lo millor.

Demà a la mateixa esglesia hi haurá festa vocativa de la Mare-de-Deu *del Pilar*, amb sermons a càrrec del Padre Marcelino i del Reverent D. Mateu Nebot.

A la Sagrada Familia també faràn feste i benedició d'un quadro de la Mare-de-Deu de os Dolors pintat d'una germana de la casa.

A l'esglesia de Fartarixx dia 24, quart diumenge d'octubre, festa solemne que dediquen les germanes de la Puresa a la Puresa de Maria SS.^a — Dissapte a es 6 h. del cap-vespre; exposició de Nostr'Amo, rosari i completes solemnes. Diumenge a les 7 h. missa i comunió general; a les 10 ofici amb Nostr'Amo patent i sermó que dirá el canonge M. I. Sr. D. Antoni Sancho; a les 6 h. de la tarde, rosari, sermó del Rt. D. Juan Mascaró, Te-Deum i reserva del Santíssim Sagrament, que pera sempre sia alabat!

El *jugador* que el frares Dominics arraglen p'els nins de la Milicia angélica, fa via que es un gust.

L'Il·lm. Sr. vicari Capítular, D. Antoni M.ª Alcover, t'ngué un poc de pujada de sa febre gástrica la darrera de la setmana passada. Ara pareix que està un poc millor. Deu li do salut, i prest, si convé.

Una noticia sobre es Ferro-carril de Manacor a Artá.

Conforme a lo que determina s'article 23 dets Estatuts de sa Companyia des Ferro-carrils de Mallorca són convocats ets accionistes per tenir Junta General extraordinaria dia 27 d'aquest mes a les quatre des capvespre a ses oficines de s'estació de Palma, an b objecte de tractar i resoldre sobre sa conveniencia de emprende aquesta Companyia sa construcció i explotació des Ferro-Carril segundari de Manacor a Artá i sobre sa manera de arbitrar medis econòmics de dur-ho a cap.

Tenen dret d'assistir a sa Junta tots es tenedors de deu accions, les quals haurán de quedar depositades a sa Caixa de sa Companyia en demanar sa papeleta d'assistencia, que expressará es nombre d'accions depositats i servirá a s'accionista de resguart, fins que després de tenguda sa Junta li tornarán es títols.

D'aquestes papeletes se'n trobarán a sa secretaria tots es dies feners, de les deu a les dotze des mati, fins tres dies antes des senyalat per tenir sa reunió.

Si no s'arribás a reunir es nombre d'accipns que determina s'article 25 dets Estatuts, sa Junta convocada per dia 27 d'aquest mes se reunirà dia 3 de Novembre en es mateix lloc i hora que ja hem dit, i valdrán ses resolucions que prenguen ets accionistes, tan si son pocs com molts, segons està prevengut per s'article 25 ja citat.

(1) Rondaia popular de Mantua (Italia)